

Innovaatiohaaste: Arkiliikkuminen ja arjen hyvinvointi

Helsingin kaupunki hakee tällä innovaatiohaasteella yrityksiltä ehdotuksia ratkaisuksi, joilla voidaan edistää työikäisten kaupunkilaisten arjen hyvinvointia ja arkiliikkumista sekä datan, tekoälyn tai muiden teknologioiden hyödyntämistä arkiliikkumisen edistämiseksi.

Parhaat ratkaisuehdotukset valitaan toteutettaviksi ns. nopeina kokeiluina. Innovaatiohaaste toteutetaan tarjouskilpailuna ja kaupunki hankkii valitut kokeilut pienhankintana. Hankinnan kokonaisarvo alittaa kansallisen kynnsarvon, jolloin hankintaan ei sovelleta hankintalakia.

Helsingin kaupunki tarjoaa yrityksille ja muille yhteistyökumppaneille mahdollisuuksia kokeiluihin. Kokeilutoiminnan ja yhteiskehittämisen tarkoituksena on, että yritykset voivat testata tuotteitaan aidoissa toimintaympäristöissä, kaupunkilaisten kanssa ja kaupungin eri toimialojen asiantuntijoiden tukemana. Tavoitteena on kehittää yhdessä loppukäyttäjien tarpeita paremmin palvelevia ratkaisuja sekä samalla tukea yritysten tuotekehitys- ja liiketoiminnan edistymistä.

Taustaa ja tarve:

Liikkumisen puute tiedostetaan haasteeksi ympäri maailmaa. Myöskään helsinkiläisistä valtaosa ei liiku riittävästi suhteessa ikäisilleen määriteltyihin liikkumisen suosituksiin. Seuraukset näkyvät kielteisesti ennen kaikkea kaupunkilaisten terveydessä. Liikkumattomuudella sekä runsaalla yhtäjaksoisella paikallaanollolla on tutkittu yhteys keskeisiin kansansairauksiin, kuten 2. tyypin diabetekseen, tuki- ja liikuntaelinsairauksiin, sekä mielenterveyteen. Yhä paremmin tiedostetaan liikkumisen yhteys myös mielen hyvinvointiin, arjessa ja työssä jaksamiseen, kuten elämänlaatuun laajemminkin. Maailman terveysjärjestö WHO on luokitellut liikkumattomuuden neljänneksi merkittävimmäksi ennenaikaisen kuoleman riskitekijäksi maailmanlaajuisesti. UKK-instituutin arvion mukaan kansallisella tasolla liikkumattomuuden vuosittaiset kustannukset ovat vähintään kolme miljardia euroa.

Kaupunkistrategian (2021–2025) mukaisesti Helsingin tavoitteena on olla kaupunki, jossa edellytykset liikkuvaan elämään kohenevat niin, että kaupunkilaisten terveys paranee. Jokaista helsinkiläistä ikään katsomatta kannustetaan liikkumaan matalalla kynnyksellä.

Tällä haasteella etsitään innovatiivisia ratkaisuja työikäisten arkiliikkumisen puutteen tuomaan hyvinvointivajeeseen sekä kokonaisvaltaisen arjen hyvinvoinnin tukemiseen. UKK-instituutin tekemän tutkimuksen mukaan työikäiset viettävät keskimäärin 9 t 18 min valveillaoloajastaan istuen tai maaten ja vain 46 minuuttia reippaasti tai rasittavasti liikkuen. Toisaalta suomalaisten vapaa-ajan liikunnan harrastaminen on lisääntynyt sekä aikuisten että nuorten keskuudessa viime vuosina (THL). Liikunta on kuitenkin muuttunut ennemminkin vapaa-ajalla tehtäväksi suoritteeksi. Arjen luontainen liikkuminen on vähentynyt merkittävästi.

Arkiliikkumisella tarkoitetaan kaikkea vapaa-ajan ja järjestäytyneen liikunnan (esim. urheiluseuratoiminta, kuntosalit, ryhmäliikunta) ulkopuolista pientä tai suurempaa fyysistä aktiivisuutta. Esimerkkejä arkiliikkumisesta ovat mm. työmatkaliikunta ja muut siirtymät, koti- ja piha-askareet, portaiden valitseminen hissien sijaan, tai vaikka paikallaanolon tauottaminen esimerkiksi seisomaannousulla. Pienenkin arkiliikkumisen lisäämisen on osoitettu lisäävän

esimerkiksi työikäisen työssäjaksamista. Arkiliikkumisen potentiaali kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukijana on näin ollen kiistaton. Arkiliikkumisen ohella nopeiden kokeilujen kierroksella haetaan innovaatioita arjen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja terveellisten elintapojen edistämiseen. Arkiliikkumisen ohella työikäisen hyvinvointiympyrä koostuu mm. laadukkaasta ravintotasapainosta, unen laadusta ja määrästä, mielen virkeydestä, sekä levon ja palautumisen tärkeydestä.

Etsimme liikuttamisen palveluita ja palveluinnovaatioita, joiden tavoitteena on

1. lisätä työikäisten helsinkiläisten arkiliikkumista ja hyvinvointia

esimerkiksi dataa, tekoälyä ja muita teknologioita hyödyntäen.

Ratkaisujen teemat:

- Arkiaktiivisuuden ja hyvinvoinnin seuranta
- Pelilliset ja leikkimieliset ratkaisut arjen aktivoijina
- Hyvinvointia edistäviin arkirutiineihin kannustavat innovaatiot
- Luonto fyysisen ja henkisen hyvinvoinnin tukijana

Palvelu tai tuote voi vastata useampaan teemaan.

Hankinnan kuvaus:

Tarjouskierroksella ei haeta täysin valmiita kaupallisia ratkaisuja, vaan ensisijaisesti sellaisia tuotteita, joita voidaan kehittää ja testata kokeilun aikana yhdessä käyttäjien ja kaupungin asiantuntijoiden kanssa, ja joihin kytkeytyy potentiaalia esimerkiksi innovatiivisuuden tai liiketoiminnallisuuden näkökulmista. Kokeilun aikana syntyneet immateriaalioikeudet jäävät palvelun tarjoajalle ja mahdolliset kokeilussa käytössä olleet fyysiset työvälineet palautuvat tarjoajalle.

Haasteen puitteissa hankitaan **2–3 nopeaa kokeilua**, joissa yritykset kehittävät ja kokeilevat (kesto n. 3–6 kk) uusia ratkaisuja kaupungin esittämään haasteeseen.

Haasteen tavoitteiden määrittelyssä on huomioitu kaupunkistrategian kirjaukset sekä tutkimus- ja asiantuntijatieto arkiliikkumisen ja arjen hyvinvoinnin tilasta, jotta haaste vastaisi mahdollisimman hyvin kohderyhmän tarpeita ja markkinakysyntää.

Hankintamenettely:

Helsingin kaupunki hankkii kokeilun tarjouskilpailuna toteutettavan nopeiden kokeilujen haasteen kautta. Kaupunki hankkii valitut kokeilut pienhankintana. Hankinnan kokonaisarvo alittaa kansallisen kynnyksarvon, jolloin hankintaan ei sovelleta hankintalakia.

Kokeilu ei sido kaupunkia varsinaisen ratkaisun hankintaan. Jos Helsinki päättää kokeilusta saatujen kokemusten perusteella hankkia haasteeseen vastaavan tuotteen käyttöönsä, niin kyseessä on tästä erillinen hankinta.

Nopeaan kokeiluun osallistumisesta voidaan maksaa enintään 15 000 euroa (alv 0%) per kokeilu. Tarjoaja voi tarjota haluamansa kokeilun keston ja haluamansa määrän resursseja, jotka voidaan huomioida tarjousten vertailussa.

Tietosuojaan liittyvät vaatimukset:

Innovaatiohaaste tulee ensi sijassa toteuttaa anonymisoidulla tiedolla. Anonymisointi tarkoittaa henkilötietojen käsittelyä niin, että henkilöä ei voida tunnistaa niistä. Tarjoajan tulee esittää selvitys siitä, miten se on huolehtinut tietojen anonymisoinnista.

Mikäli henkilötietojen käsittely innovaatiohaasteen toteuttamiseksi on välttämätöntä, noudatetaan henkilötietojen käsittelyn sijainnin osalta tässä tarjouspyynnössä esitettyjä vaatimuksia.

Tarjoaja saa käsitellä ja siirtää innovaatiohaasteessa käsiteltäviä henkilötietoja EU/ETA-alueen ulkopuolelle, jos siirto täyttää tietosuoja-asetuksen V luvussa määritellyt edellytykset. Tällöin sopimukseen on liitettävä viimeisimmät Euroopan komission hyväksymät vakiolausekkeet. Lisäksi on arvioitava tapauskohtaisesti, riittääkö vakiolausekkeiden käyttö takaamaan siirrolle EU:n vaatimuksia vastaavan tietosuojan tason. Jos vakiolausekkeet yksinään eivät riitä, tulee lisäksi käyttää täydentäviä lisäsuojatoimia, joista Euroopan tietosuojaneuvosto (EDPB) on antanut suositukset (suosituksen 01/2020 uusin päivitetty versio) tai vastaavia riittäviä lisäsuojatoimia. Tarjoaja toimittaa kaupungille kirjallisen selvityksen EDPB:n suositusten mukaisista täydentävistä suojatoimista ennen käsittelyn aloittamista sekä aina suojatoimia muutettaessa. Käsittelyn aloittaminen EU/ETA-alueen ulkopuolella ja suojatoimien muuttaminen edellyttää lisäksi kaupungin erillistä hyväksyntää.

Henkilötietojen siirrolla EU/ETA-alueen ulkopuolelle tarkoitetaan esimerkiksi tilanteita, jolloin tietoja tallennetaan EU/ETA-alueen ulkopuolella sijaitsevaan pilvipalveluun tai palveluntarjoajana toimivalla henkilötietojen käsittelijällä on pääsy etäyhteydellä henkilötietoihin EU/ETA-alueen ulkopuolelta. Lähtökohtaisesti pilvipalveluntarjoajalla on aina pääsy palvelussa käsiteltävään tietoon, mikäli tieto on elinkaarensa aikana palvelussa selväkielisessä muodossaan tai palveluntarjoajalla on pääsy tiedon salaamiseen käytettyihin salausavaimiin.

Mikäli innovaatiohaasteen toteuttamiseksi on välttämätöntä käsitellä henkilötietoja, toimii Tarjoaja käsiteltävien henkilötietojen osalta tietosuoja-asetuksen 26 artiklan mukaisena yhteisrekisterinpitäjänä kaupungin kanssa ja sitoutuu tämän tarjouspyynnön liitteenä olevalla yhteisrekisteriliitteellä sopimaan kummankin rekisterinpitäjän vastuualueet tietosuoja-asetuksessa vahvistettujen velvoitteiden noudattamiseksi.

Tarjouksen jättäminen:

Tarjoajalta edellytettävät vaatimukset:

- Yrityksen täytyy olla Suomessa yritys- tai yhdistysrekisterissä. Yhteistyökumppaneina palvelussa voi olla myös 3. sektorin organisaatioita (Huom. yhdistys voi hakea haasteeseen ainoastaan yrityskumppanin kanssa!).
- Tuotteen on vastattava yllä kuvattuihin tietosuoja-vaatimuksiin.
- Tarjotun tuotteen/palvelun ominaisuudet vastaavat lainsäädäntöä (esimerkiksi EU:n tietosuoja-asetus GDPR).

- Tarjoajan on toimitettava tarkastettavaksi tilaajavastuulain edellyttämät dokumentit, mikäli Tarjoajan tietoja ei löydy Vastuugroup.fi -portaalissa.
- Kaupungilla on oikeus sulkea pois sellaiset tarjoajat, joita koskee jokin hankintalain (1397/2016) 80 §:n tai 81 §:n mukainen poissulkemisperuste.

Tarjouksen sisällölliset vaatimukset:

- Tarjous on tarjouspyynnön mukainen.
- Nopealla kokeilulla nähdään olevan vaikutus tuotteen/palvelun kehityksessä.
- Ratkaisu on toteuttamiskelpoinen Helsingin kaupungin kohderyhmällä ja kaupungin tietojärjestelmäympäristössä.
- Yrityksellä on selkeä intressi kehittää kokeilun kohteena olevaa tuotetta tai palvelua itsenäisesti eteenpäin.
- Tarjouksen tulee sisältää seuraavat selvitykset (löytyvät hakulomakkeesta):
 - Teema, johon ratkaisu vastaa
 - Kokeiluun tarjottavan ratkaisun esittely
 - Kokeilun hinta-arvio
 - Kokeilun tämänhetkinen kehitysvaihe
 - Ratkaisun lisäarvo haasteeseen
 - Ratkaisun ansaintalogiikka
 - Kokeilun tavoitteet yritykselle
 - Kokeilun toteutussuunnitelma
 - Kehitystiimin kuvaus
 - Ratkaisun alusta
 - Kokeiluun tarvittavat resurssit
 - Jatkosuunnitelma kokeilun jälkeen

Tarjousten vertailu ja valintakriteerit:

Arviointiraati vertailee määräajassa saapuneet soveltuvuusvaatimusten mukaiset tarjoukset alla olevien kriteerien perusteella:

1. Ratkaisun laatu (50 %, jokaisesta alakohdasta pisteitä 1–5)

- Esitetyn ratkaisun vastaavuus haasteen tavoitteisiin
- Ratkaisun innovatiivisuus ja sisältää esimerkiksi uudenlaisia teknologisia ratkaisuja
- Käyttäjälähtöisyys ja kontekstiin sopivuus
- Vaikuttavuus ja käytettävyys

2. Liiketoiminta (50 %, jokaisesta alakohdasta pisteitä 1–5)

- Yrityksen ja tiimin sitoutuminen ja motivaatio kehittämiseen
- Skaalautuvuus: Onko ratkaisulla laajempaa liiketoimintapotentiaalia? Jatkokehittämissuunnitelmat kokeilun jälkeen? Miten nopea kokeilu hyödyttää yrityksen liiketoimintaa ja ratkaisun skaalautuvuutta?
- Toteuttavan tiimin kyvykkyys

Tarjousten määräaika:

Kilpailuun ilmoittaudutaan täyttämällä tarjouslomake **12.10.2022 klo 12.00** mennessä. Myöhästyneet tarjoukset suljetaan tarjouskilpailun ulkopuolelle.

Aikataulu:

- 1) Tarjousten jättöaika umpeutuu **12.10. klo 12.00**. Tarjous tulee jättää täyttämällä tarjouslomake [täällä](#). Myöhästyneet tarjoukset suljetaan tarjouskilpailun ulkopuolelle.
- 2) Tarjousten vertailun jälkeen kaupunki kutsuu eniten vertailupisteitä saaneet tarjoajat pitchaustilaisuuteen. Pitchauspäivä järjestetään **tiistaina 25.10**.
- 3) Pitchauspäivässä yritykset pitävät lyhyen 30 minuutin esittelyn tuotteestaan/palvelustaan. Pitchauspäivän jälkeen raatilaiset arvostelevat ratkaisut ja valitsevat haastekilpailun voittajat.
- 4) Kokeilut käynnistyvät valittujen toimittajien kanssa marras-joulukuussa 2022.
- 5) Tulosten raportointi ja jatkosuunnitelmat kokeilujen päätyttyä.

Hankintasopimuksessa tullaan käyttämään Helsingin kaupungin sopimus pohjia. Sopimuksen liitteeksi tulee kaupungin tietosuojaja salassapitoliiite, mikäli tuote käsittelee henkilötietoja. **Varmista jo ennen tarjouksen jättämistä, että olet valmis tekemään sopimuksen näillä ehdoilla ja että mahdollinen henkilötietojen käsittely on liitteen mukainen!** Jos tuotteesi käsittelee henkilötietoja, liitä tarjoukseen yrityksenne oma tietoturvasuunnitelma ja tuotteen tietosuojaseloste, jotta kaupunki voi varmistua, että tarjoamasi tuote ja yrityksen sisäiset prosessit ovat Helsingin kaupungin tietosuojaja salassapitoliiitteen mukaisia. Tarvittaessa tehdään myös tietosuojan vaikutusten arviointi.

Kysymyksiä voi lähettää 3.10. asti osoitteeseen [roope.tollikko\(a\)hel.fi](mailto:roope.tollikko(a)hel.fi). Vastaukset julkaistaan Testbed Helsinki -sivustolla (testbed.hel.fi).

Lisätietoja:

Roope Töllikkö, erityissuunnittelija,
Helsingin kaupungin kaupunginkanslia,
elinkeino-osasto.
p. 0401580318, roope.tollikko@hel.fi